

INWESTYCJE W ROLNICTWIE, LEŚNICTWIE, ŁOWIECTWIE I RYBACTWIE W POLSCE W LATACH 2004-2011

Streszczenie

W artykule zaprezentowano zmiany w nakładach inwestycyjnych w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w Polsce w latach 2004-2011. Jak wynika z analiz, w badanych latach niemal dwukrotnie wzrosła wartość nakładów inwestycyjnych w badanym sektorze, a ich udział w nakładach inwestycyjnych ogółem w gospodarce narodowej się nie zmienił. W strukturze nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w 2011 r. dominowały budynki i budowle. W 2011 r. w Polsce odnotowano znaczne zróżnicowanie przestrzenne, w ujęciu regionalnym i wojewódzkim, nakładów inwestycyjnych w badanym zakresie.

Słowa kluczowe: wartość inwestycji, struktura nakładów inwestycyjnych, zróżnicowanie przestrzenne

Wstęp

Nie ulega wątpliwości, że dziedziny gospodarki wchodzące w skład Sekcji A PKD-2007 (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), aby sprostać konkurencji ze strony innych państw, wymagają inwestycji. Podstawowym warunkiem trwałego rozwoju rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa oraz rybactwa są m.in. inwestycje w maszyny, urządzenia techniczne oraz narzędzia. W wymienionych działach gospodarki niezwykle ważną rolę odgrywa bowiem postęp techniczny-mechanizacyjny.

Głównym celem niniejszego artykułu było przedstawienie zmian w wartości nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w Polsce. Podstawowy zakres czasowy analizy obejmował lata 2004-2011. Wartość nakładów w wymienionej wyżej sekcji PKD-2007 analizowano na tle zmian w całej gospodarce narodowej. Dodatkowym celem pracy było zaprezentowanie i ocena zróżnicowania przestrzennego, w ujęciu regionalnym i wojewódzkim, wartości nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w 2011 r.

Analiza danych została przeprowadzona w oparciu o dane GUS. W materiale źródłowym informacje o nakładach inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych (zgodnie z zaleceniami Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych), a przyjęta definicja nakładu inwestycyjnego to „nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także

nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji”. Nakłady inwestycyjne zostały zaprezentowane w układzie grup środków trwałych, tj. budynki i budowle; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia; środki transportu.

Wyniki badań i dyskusja

W gospodarce można rozpatrywać inwestycje zarówno jako najważniejszy sposób powiększania majątku właścicieli, a także jako czynnik rozwoju gospodarczego [5]. Warto w tym miejscu odnotować, że wartość nakładów inwestycyjnych ogółem w Polsce w latach 2004-2008 zwiększyła się o 122 879 mln zł (tab. 1). W badanym okresie znaczny wzrost nakładów inwestycyjnych odnotowano także w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 2 585 mln zł, tj. niemal 2-krotnie) [3, 4].

Szczególnie wysoki wzrost wartości nakładów inwestycyjnych w badanym sektorze odnotowano w 2011 r. (o 12% w porównaniu z wartością nakładów inwestycyjnych w 2010 r.). W latach 2004-2011 charakterystyczny był względnie stały udział nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w nakładach inwestycyjnych ogółem w gospodarce narodowej (wynosił od 1,9% w 2009 r. do 2,3% w 2005 r.). Struktury nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej ogółem oraz w analizowanym sektorze zaprezentowano w tab. 2.

Nakłady inwestycyjne w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie wyniosły w 2011 r. 5 324 mln zł, z czego 80% nakładów inwestycyjnych odnotowano w rolnictwie (uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt) i łowiectwie, 19% w leśni-

Tab. 1. Nakłady inwestycyjne w gospodarce narodowej ogółem oraz w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w Polsce w latach 2004-2011

Table 1. General investment expenditures in the national economy and in agriculture, forestry, hunting and fishing in Poland in the years 2004-2011

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	[mln zł]							
Ogółem w gospodarce narodowej	120 467	131 055	154 880	191 714	217 260	218 581	217 287	243 346
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2 649	3 018	3 455	4 102	4 538	4 095	4 282	5 324
	[%]							
Ogółem w gospodarce narodowej	100	100	100	100	100	100	100	100
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2,2	2,3	2,2	2,1	2,1	1,9	2,0	2,2

Zródło: opracowanie własne na podstawie: Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2006 r. GUS, Warszawa 2007, s. 18; Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2011 r. GUS, Warszawa 2012, s. 21

Tab. 2. Struktura nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej ogółem oraz rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w Polsce w 2011 r.

Table 2. Investment expenditure structure in the national economy and in agriculture, forestry, hunting and fishing in Poland in 2011

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym			
		budynki i budowle	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	środki transportu	pozostałe
[%]					
Ogółem w gospodarce narodowej	100,0	61,0	28,8	9,3	0,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	100,0	44,8	32,3	12,6	10,3
Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo	100,0	36,7	36,9	13,7	12,7
Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	100,0	79,2	13,0	7,2	0,6
Rybactwo	100,0	37,5	25,8	36,3	0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Środki trwałe w gospodarce narodowej. GUS, Warszawa 2012, s. 25

Tab. 3. Udział sektora prywatnego w nakładach inwestycyjnych w gospodarce narodowej ogółem oraz rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w Polsce w 2011 r.

Table 3. The private sector's share in the general investment expenditures in the national economy and in agriculture, forestry, hunting and fishing in Poland in 2011

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym			
		budynki i budowle	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	środki transportu	pozostałe
[%]					
Ogółem w gospodarce narodowej	55,1	42,6	75,2	74,8	52,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	78,2	61,0	91,6	89,9	96,6
Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo	94,5	91,4	96,2	95,2	97,7
Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	8,8	1,0	35,9	45,5	0,5
Rybactwo	99,3	98,6	99,3	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Środki trwałe w gospodarce narodowej. GUS, Warszawa 2012, s. 33

ctwie oraz 1% w rybactwie. Biorąc pod uwagę strukturę nakładów inwestycyjnych w całym badanym sektorze należy odnotować, że większość nakładów dotyczyła budynków i budowli (44,8%) oraz maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi (32,3%). Interesujący z punktu widzenia poznawczego jest również udział sektora prywatnego w nakładach inwestycyjnych sektora rolnego, leśnego, łowieckiego oraz rybactwa (tab. 3).

W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie 78,2% nakładów inwestycyjnych w 2011 r. zrealizowano w sektorze prywatnym [4]. Biorąc pod uwagę poszczególne czony podkreślić należy, że w rolnictwie i łowiectwie łączny udział sektora prywatnego w nakładach inwestycyjnych wyniósł w 2011 r. 94,5%. Jeszcze wyższy udział odnotowano w rybactwie (99,3%), natomiast najniższy w leśnictwie i pozyskiwaniu drewna (8,8%). Podkreślić należy, że w rolnictwie oraz rybactwie w Polsce dominuje własność prywatna, natomiast bardzo niski udział nakładów sektora prywatnego w leśnictwie związany jest z dominującą własnością państwową. Według danych GUS w 2011 r. powierzchnia lasów w Polsce wynosiła 9 143 tys. ha, z czego 7 354 tys. ha stanowiła własność Skarbu Państwa (największy udział był w zarządzie Lasów Państwowych) [1]. Sektor prywatny inwestował w leśnictwie głównie w maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu, jednak wartości nakładów na te cele były relatywnie niewielkie.

Dodatkowym celem niniejszej pracy było także zaprezentowanie zróżnicowania przestrzennego wartości

nakładów inwestycyjnych w Polsce. W tab. 4 przedstawiono zróżnicowanie nakładów inwestycyjnych w badanym zakresie w ujęciu regionalnym w 2011 r.

Podobnie jak polskie rolnictwo jest zróżnicowane przestrzennie, a do najważniejszych przyczyn tego stanu rzeczy można zaliczyć uwarunkowania przyrodnicze, ekonomiczne, społeczne, kulturowe oraz historyczne [2], tak i zróżnicowanie przestrzenne występuje również w leśnictwie, łowiectwie oraz rybactwie. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie regionalne, największy udział w wartości ogółem nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w Polsce w 2011 r. odnotowano w regionach: północno-zachodnim, centralnym oraz wschodnim (odpowiednio 22,3%; 21,5% oraz 21,1%) [4]. Biorąc pod uwagę stosunek nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie do nakładów inwestycyjnych ogółem można zauważyć znaczne zróżnicowanie regionalne. O ile w regionie północno-zachodnim 3,2% nakładów inwestycyjnych stanowią nakłady w Sekcji A PKD, o tyle w regionie południowym udział ten wynosił jedynie 0,8%.

Udział nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w całości nakładów inwestycyjnych w gospodarce w poszczególnych województwach przedstawiono na rys. 1.

Jak wspomniano wcześniej, średni udział nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w całości nakładów inwestycyjnych w Polsce w 2011 r. wyniósł 2,2%. Na tym tle odnotować należy, że w woj.

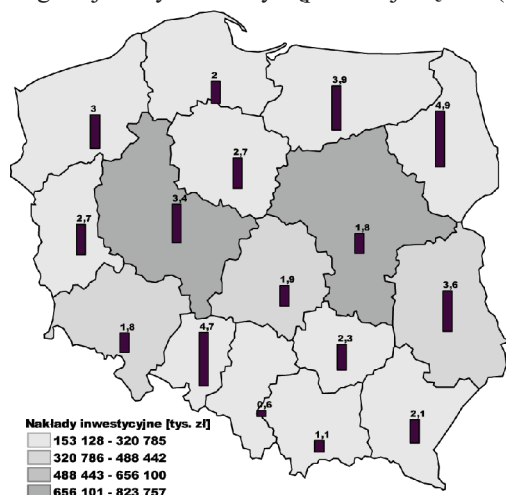
Tab. 4. Nakłady inwestycyjne w gospodarce narodowej ogółem oraz rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w Polsce w ujęciu regionalnym w 2011 r.

Table 4. General investment expenditures in the national economy and in agriculture, forestry, hunting and fishing in Poland on regional level in 2011

Wyszczególnienie	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
	[tys. zł]		[%]	
Polska	243 346 193	5 324 314	100,0	100,0
Region centralny	62 634 449	1 145 519	25,7	21,5
Region południowy	48 266 242	396 631	19,8	7,5
Region wschodni	36 977 640	1 121 980	15,2	21,1
Region północno-zachodni	37 595 496	1 188 461	15,5	22,3
Region południowo-zachodni	24 864 816	576 098	10,2	10,8
Region północny	33 007 550	895 625	13,6	16,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Środki trwałe w gospodarce narodowej. GUS, Warszawa 2012, s. 38

podlaskim i opolskim relacje te wynosiły odpowiednio 4,9% i 4,7%. Z drugiej strony w pięciu województwach odnotowano stosunek wyżej wymienionych nakładów nieprzekraczający 2%, z czego najniższy udział wystąpił w woj. śląskim (0,6%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Środki trwałe w gospodarce narodowej. GUS, Warszawa 2012, s. 38

Rys. 1. Nakłady inwestycyjne w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w Polsce według województw w 2011 r.

Fig. 1. General investment expenditures in the national economy and in agriculture, forestry, hunting and fishing in Poland by voivodeship in 2011

Podsumowanie

Nakłady inwestycyjne w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa są podstawą do realizacji przedsięwzięć rozwojowych w pierwszym sektorze gospodarki. Jak wynika z analiz, w latach 2004-2011 wartość nakładów inwestycyjnych w omawianych sektorach łącznie wzrosła niemal

dwukrotnie, z poziomu 2 649 mln zł w 2004 r. do 5 234 mln zł w 2011 r. W strukturze rodzajowej nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie dominują budynki i budowle oraz maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia. Podejmowane na szeroką skalę działania inwestycyjne w środki trwałe zwiększają potencjał produkcyjny w analizowanym sektorze gospodarki (wpływają na wzrost produktywności m.in. w produkcji roślinnej i zwierzęcej w rolnictwie).

W badanym okresie w Polsce odnotowano znaczne zróżnicowanie nakładów inwestycyjnych w ujęciu regionalnym i wojewódzkim w Polsce. W 2011 r. w trzech regionach Polski: północno-zachodnim, centralnym oraz wschodnim, łączna wartość nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie stanowi 64,9% nakładów ogółem w tych sektorach. Najniższy udział w wartości ogółem nakładów inwestycyjnych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w Polsce w 2011 r. odnotowano w regionie południowym. Utrzymanie się takiej tendencji w nakładach inwestycyjnych prowadzi do pogłębiania dysproporcji w poziomie rozwoju badanego sektora w ujęciu przestrzennym w Polsce.

Bibliografia

- [1] Leśnictwo 2013. GUS, Warszawa 2013, s. 35.
- [2] Majewski J.: Regionalne zróżnicowanie skupu mleka w Polsce oraz czynniki je determinujące. Roczniki SERiA 2005, t. VII, z. 5, s. 56-60.
- [3] Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2006 r. GUS, Warszawa, 2007, s. 18.
- [4] Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2011 r. GUS, Warszawa, 2012, s. 21, 25, 33, 38.
- [5] Toruński J., Wyrębek H.: Rachunek opłacalności inwestycji w system CRM na przykładzie firmy handlowej. Zeszyty Naukowe Akademii Podlaskiej: Administracja i Zarządzanie, 2009, nr 80, s. 35-43.

INVESTMENTS IN AGRICULTURE, FORESTRY, HUNTING AND FISHING IN POLAND IN THE YEARS 2004-2011

Summary

The article presents the changes of investment values in the sectors of agriculture, forestry, hunting and fishing in Poland in the years 2004-2011. The analyses of the years in question indicate a twofold increase of the investment value in the studied sector; and the general share in investment expenditures in the national economy has not changed at all. Buildings and constructions were the dominating factors in the investment expenditure structure in agriculture, forestry, hunting and fishing in 2011. In 2011, there was significant spatial differentiation in Poland, on the regional and voivodeship level, of investment expenditures across the studied area.

Key words: investment value, investment expenditure structure, spatial diversity